

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Nemes Ákos Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Nemes Ákos ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű és III.rendű felperes neve (III.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek a Dr. Sándor Róbert Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Sándor Róbert ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. március 5. napján kelt 40.P.22.859/2014/7. számú ítélete ellen az alperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperes által fizetendő összeget I. rendű felperes vonatkozásában 1.700.000 (Egymillió-hétszázezer) forintra, a II. rendű felperes vonatkozásában 1.700.000 (Egymillió-hétszázezer) forintra, míg a III. rendű felperes vonatkozásában 2.000.000 (Kétmillió) forintra és ezen összeg kamataira leszállítja.

A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Egyebekben a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 48.000 (Negyvennyolcezer) forint, a II. rendű felperest, hogy 48.000 (Negyvennyolcezer) forint, a III. rendű felperest, hogy 78.000 (Hetvennyolcezer) forint, az alperest, hogy 324.000 (Háromszázhuszonnégyezer) forint kereseti illetéket fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felpereseknek 116.000 (Száztizenhatezer) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.22.285/2011/5. és 2.Pf.21.344/2013/6. számú, az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasító végzése folytán megismételt eljárást követő ítéletében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a „...” elnevezésű kampánya során megsértette a felperesek képmáshoz fűződő személyiségi jogát, amennyiben azt hozzájárulásuk nélkül a széles körű

nyilvánosság elé tárta.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 2.500.000, a II. rendű felperesnek 2.500.000 és a III. rendű felperesnek 3.300.000 forint, és ezen összegek után 2005. május 30. napjától 2013. július 31. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, míg 2013. augusztus 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, valamint 900.000 forint perköltséget.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg külön felhívásra az államnak 498.000 forint kereseti illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítéletében ismertette a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. § (1) bekezdését, 80. § (1), (2) bekezdéseit, 84. § (1) bekezdésének e) pontját, 301. § (1) bekezdését, 339. § (1) bekezdését, 355. § (1), (4) bekezdéseit, 359. § (1) bekezdését, a 360. § (1) bekezdését.

Abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az alperes visszaélt-e a felperesekről készített fényképekkel a „...” elnevezésű kampánya során. A vállalkozási szerződés alapján egyértelműnek ítélte, hogy az alperes célja reklámkampány készítése volt, amely modellek alkalmazását jelentette, a róluk készült felvételek nyilvánosságra hozatalával. A megbízási szerződésből arra is következtetni lehetett, hogy az alperes megrendelte a reklámkampányt az ...-tól, mely a megrendelés teljesítéséhez igénybe vette ... megbízott segítségét. A nyilatkozatok alapján megállapította, hogy a felperesek tisztában voltak azzal, hogy az alperes megrendelésére személyükről fényképfelvételt készítenek, az felhasználásra kerül. A felperesek azonban a felhasználás terjedelme tekintetében nem az előzetes tárgyalásoknak és szerződési ajánlatnak megfelelő ismertetést kaptak. Ennek eredményeként a felpereseknek a szerződéses kötelezettségük teljesítését követően jutott a tudomásukra az, hogy az alperes által vállalt kötelezettség megváltozott.

A perbeli fő kérdésnek azt ítélte, hogy a felperesek részére kifizetett modelldíj megfeleltethető volt-e a felperesek és az alperes, illetve az ..., továbbá ... közötti végleges megállapodásnak, ha ilyen megállapodás létezett. Amennyiben a modelldíj nem fedezi a felperesek által nyújtott szolgáltatást és a felperesek tiltakoznak a fényképfelvételek kereskedelmi célú felhasználása ellen, úgy a képmással történő visszaélés megvalósul.

Az alperes és az ... közötti vállalkozási szerződés tartalmából arra következtetett, hogy az ennek alapján létrehozott szerzői mű felhasználási joga a teljesítés elfogadásával átszáll a megrendelőre. A felhasználási jog jogosultja ezért az alperes volt.

Az ... és ... közötti megbízási szerződés vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az ... jogosultságot szerzett a fényképfelvételek felhasználásának harmadik személy részére való átengedésére. Ez történt meg a jogok alperes részére történő átengedésével. A felperesek képmásának felhasználásával kapcsolatos kérdésben az alperes minősül felhasználónak. A tanúmeghallgatások alapján megállapítható volt, hogy a szerződésben meghatározott megbízási díj átadásra került ...nak, aki a felperesekkel a szerződésben rögzítettek szerint elszámolt, azaz a modelldíjakat kifizette.

Úgy ítélte meg, hogy a felperesek a válogatást követően kiválasztásra kerültek, és arról szereztek tudomást, hogy az alperes reklámkampánya az üzletházon belüli kampány része és ennek lesznek az arcai. Az ... és ... közötti megállapodásban szereplő megjelenésről csak a fotózás lebonyolításakor, illetőleg azt követően szereztek információkat, és ez ellen tiltakoztak. Mindebből arra

következtetett, hogy a felperesek nem adták hozzájárulásukat a róluk készült képmás ilyen mérvű felhasználásához, és ezt az alperes sem vitatta.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a felperesek képmásával visszaélt, mivel a felperesek hozzájárulása szűkebb körű felhasználásra vonatkozott, mint a tényleges felhasználás. Annak nem tulajdonított jelentőséget, hogy a felperesekkel nem az alperes kötött megállapodást, hanem ... és az ..., mert az alperes használta fel a fényképfelvételeket a saját érdekében folytatott kampány céljára.

Az elsőfokú bíróság ennek tisztázását követően megvizsgálta a modelldíjaknak az ilyen volumenű kampány esetén alkalmazott összegét.

(tanú1), (tanú2), (tanú3), (tanú4), (tanú5) tanúk, valamint ... szakvéleménye alapján állapította meg a felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét.

Arra az álláspontra helyezkedett, hogy az általános kártérítés alkalmazásának jogszabályi feltételei fennállnak, mert a szakértő és a tanúk előadásai egybehangzóan állították, hogy a felperesek aktívan dolgozó modellként a perbeli fotózást követő egy éven belül biztosan számíthattak arra, hogy be kell jelenteniük az alperes részére végzett munkájukat, és éppen erre a körülményre tekintettel marad el alkalmazásuk más munkák során. A felperesek a 2005 májusától 2006 májusáig terjedő egyéves időszakban nem kaphattak modellként munkát a széles körű nyilvánosság miatt, mely személyüket az alperes személyével kapcsolta össze. Ugyanakkor a kár mértéke, amely az arc felhasználódásából és az ebből következő foglalkozatlanságból származott, nem volt kiszámítható.

Az elsőfokú bíróság a másodlagosan előterjesztett igény alapjával értett egyet, mert a lefolytatott bizonyítás eredményeként a nem vagyoni kárként követelt 2.000.000 és 2.800.000 forintot alaposnak találta, ami arányos a jogsértés súlyával és a felperesek személyi szubjektív körülményeivel. A tanúk egyértelműen nyilatkoztak arról, hogy a felperesek ismert és foglalkoztatott modellek voltak, különösen a III. rendű felperes, aki koránál fogva régebb óta működött a modellszakmában. A nevükhöz a szakmában jelentős eredmények fűződtek, melyek a modelldíjakat fokozó körülményként kerültek figyelembe vételre. Azzal a súlyos következménnyel kellett szembesülniük, hogy munkájuk kifizetetlensége mellett foglalkoztatásuk, alkalmazásuk kb. egy éves időtartamra veszélybe került, és ellehetetlenült. Az elsőfokú bíróság az egy éves jövedelem mértékéhez viszonyította a hátrány ellenértékét. Bizonyítottnak minősítette azt is, hogy az alperes jogsértő magatartása a modell és reklámszakmában kirívóan súlyosnak minősül, mivel a felperesek kiszolgáltatott helyzetét idézte elő.

Megállapíthatónak ítélte továbbá a felperesek által előterjesztett 500.000-500.000 forintos nem vagyoni kártérítési igényt is. Az alperes nem bizonyította, hogy a felperesek 2005 májusától 2006 májusáig nem estek el mintegy 500.000 forint összegű modelldíjtól, ezért általános kártérítésként ezt az összeget megalapozottnak ítélte a bizonyításra is tekintettel.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresete szerint kamatfizetési kötelezettséget is megállapított az alperes terhére.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, melyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperesek keresetének teljes elutasítását.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a bizonyítékokkal ellentétesen állapította meg, és abból téves jogi következtetést vont le.

Kiemelte, hogy a felperesek és az alperes között közvetlen szerződéses viszony nem állt fenn, mert a reklámkampányt az ...-tól rendelte meg, és ezzel a gazdasági társasággal ... kötött szerződést.

Téves volt az a megállapítás is, mely szerint az ...-vel kötött szerződésben foglaltaknál nagyobb nyilvánosságot engedett a felperesekről készült felvételeknek. A szerződés a felhasználási kört pontosan szabályozta, és ennek alapján járt el a reklámok kihelyezése során. Az egy hónapig tartó 26 óriásplakátra és sajtómegjelenésre korlátozódó reklám nem mondható nagynak, az kifejezetten szűk körű. A kampány nem terjedt túl Budapest határain, annak ellenére, hogy egy óriásplakát Budapest határain kívül jelent meg, azonban amikor ennek ténye tudomásukra jutott, azt azonnal eltávolították. Kifejtette, hogy a megismételt eljárás nem hogy erősítette a felperesek álláspontját a kártérítési igény megalapozottságával kapcsolatosan, hanem éppen ez az eljárási szakasz világított rá arra, hogy a felperesek az általuk állított kárt nem tudják igazolni. A meghallgatott tanúk csak általánosságban tudtak nyilatkozni a modellek díjazásáról, illetőleg a modellek pályafutására gyakorolt hatásairól. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság minden olyan tanú elfogultságát vélelmezte, akinek a kihallgatását kezdeményezte, ezzel szemben azonban a felperesek által idézni kért tanúk szavahihetőségét nem kritizálta.

Az elsőfokú bíróság nem tudta viszonyítani a felperesek kárának keletkezését, mert az adóhatóság igazolásai alapján ilyen következtetés nem vont levonható a reklámkampány előtti, és azt követő időszakra. A bizonyítás ugyanis arra az eredményre vezetett, hogy a felperesek modelli minőségben nem rendelkeztek jövedelemmel. Másrészt a szakértői vélemény is azt igazolta, hogy az ilyen jellegű tevékenységnek fix díjazása nincsen, a díj mértéke rendkívül sok tényezőtől függ. Ennek alapján kizárólag arra lehetett következtetni, hogy a felperesek olyan bizonyítékot nem tártak a bíróság elé, ami alapján megállapíthatóvá vált, hogy a felperesek más hasonló reklámkampányban milyen nagyságrendű díjazás ellenében működtek közre. Csak arra lehetett következtetni, hogy a kérdéses reklámkampány a felperesek presztízsét növelte.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helyben hagyását kérték. Előadták, hogy a perben nem lehetett vitás az, miszerint az alperes megsértette a képmáshoz fűződő jogait, ezt pedig üzleti érdektől vezetve, egy reklámkampány során tette. Mivel mindhárman fotómodellek ezért az okozott jogsérelem behatárolta a bekövetkezett károk fajtáit is. A nem vagyoni károk mellett olyan hátrányok is érték őket, mint a ki nem fizetett díjazás.

A munka idején az alperesi marketingigazgató volt a kapcsolattartó, ezért a szándék nem lehetett kétséges. A kapcsolattartás során ígéreteket tett, és vélhetően döntött a reklámok legyártatása és közzétételével kapcsolatosan is.

Az alperesi hivatkozások nem változtatnak azon a tényen, hogy a személyiségi jogsérelmet az alperes okozta. Azt nem tudta bizonyítani, hogy megfelelő hozzájárulással rendelkezett a felperesek részéről a képmások felhasználására. Jogszerű eljárás mellett a felperesek egyeztethettek volna a kampány mértékéről, megfelelő ajánlattal élhettek volna, és ennek megvitatása után megfelelő üzleti akarat alakulhatott volna ki. A kárt csak az általános szakmai szokások és összehasonlításra alkalmas példák felmutatásával lehetett kimutatni. Az alperes a felperesek előadásával ellentétes gyakorlatot nem tudott igazolni.

A fellebbezés részben alapos.

A Fővárosi Ítéltábla részben nem értett egyet az elsőfokú bíróság döntésével, ezért határozatát a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján megváltoztatta.

A Ptk. 80. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával, vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés.

A (2) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a képmás, vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához - a nyilvános közszereplés kivételével - az érintett személy hozzájárulása szükséges.

Ennek alapján helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság azt, hogy a felperesek a képmásuk közléséhez adtak-e hozzájárulást, illetve a hozzájárulás milyen terjedelmű volt.

Az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, mikor azt állapította meg, hogy felperesekkel történt megállapodással szemben az alperes szélesebb körben folytatott image reklámkampányt a felperesek képmásának felhasználásával. A perbeli bizonyítás nem vezetett arra az eredményre, hogy az alperes által hivatkozott írásbeli szerződésekben (... és ... vállalkozási szerződése; ... és ... megbízási szerződése) foglalt, a felperesek képmásai felhasználásának terjedelmét is érintő, a reklámfotók felhasználási módjára és időtartamára vonatkozó részletes ismereteket a felperesek tényelegetesen megszerezték. A felperesek személyes előadása, és ... tanúvallomása is azt támasztotta alá, hogy már a fotózás megkezdését megelőzően is vita volt a fényképfelvételek felhasználását illetően.

A kötelmi jogi kötelezettségvállalás láncolata, és annak ténye, hogy a felperesek nem voltak közvetlen jogviszonyban nem zárta ki az alperes esetleges személyiségi jogot sértő magatartásának vizsgálatát. A személyiségi jog megsértéséért ugyanis az alperest objektív felelősség terheli.

A szerződéses láncolat eredményeképpen kifejezetten az alperesi társaság volt az, amelynek érdekében a reklámkampány kivitelezése, a nyilvánosság előtt való megjelenítése megtörtént. Ebből következően a felperesek a képmáshoz fűződő személyiségi jogaik sérelmét csak az alperessel szemben érvényesíthették. Kizárólag a kampány tényleges megkezdése és kivitelezése eredményeként vált ismeretessé, hogy a valóságban miként használta fel az alperes a képmásokat. Ezzel összefüggésben megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy még a szerződések sem szabályozták részletekbe menően a felhasználást, mivel a „sajtóhirdetések” és a „website” (megbízási szerződés 2/3. pontja) megjelenések tényleges tartalma sem volt feltárható. Ezekből azonban egyértelműen következtethető volt, hogy a reklámkampány nem csak Budapest területére és különösen nem a bevásárlóközpont területére korlátozódott.

Rendkívül kétséges volt, hogy egy egy évre szóló kampányban való részvételre, ami jelentős olvasottságnak örvendő lapokban való megjelenés eredményeként országos szintűvé bővült (és a szerződés szerint internetes nyilvánosságot is kapott), Budapest területén pedig számos óriás- és mozgóplakát kihelyezése mellett folyt, ismert modellek mindezek ismeretében csak a részükre ténylegesen kifizetett ellenérték fejében vállalkoztak. Ez is azt erősítette, hogy a felperesek nem voltak abban a helyzetben, hogy a képmásaik felhasználásával kapcsolatos döntéseiket a valóságos eredményhez igazítsák. A szakértői bizonyítás is azzal az eredménnyel járt, hogy egy hasonló jellegű munkáért a felperesek a kifizetett összegek többszörösét várhatták el díjazásként. A tényleges díjazás mértéke igazolta, hogy a felperesek a kampány nagyközönség elé kerülését megelőzően nem tudták, hogy a képmásaikat az alperes milyen terjedelemben kívánja felhasználni.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helyes mérlegelésével jutott arra a következtetésre, és állapította meg a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja alapján, hogy az alperes megsértette a felperesek képmáshoz fűződő személyiségi jogait.

A személyiségi jogsértés szubjektív szankciója, a nem vagyoni kártérítés, illetőleg a vagyoni kártérítés tekintetében is osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését. Függetlenül attól, hogy a felperesek és az alperesek közvetlen szerződéses jogviszonyban nem álltak egymással a személyiségi jogsértés szubjektív szankciójának alkalmazását is követelhatték a felperesek közvetlenül az alperessel szemben.

A szubjektív jogkövetkezmény alkalmazásával kapcsolatban a másodfokú bíróság kötve volt ahhoz az elsőfokú bírósági döntéshez, mely a felperesek másodlagos keresetét tartotta helyesnek, vagyis azt, hogy a felpereseknek személyenként 500.000 forint általános káruk keletkezett és az ezt

meghaladó nem vagyoni kártérítés pedig külön vizsgálta.

Osztotta a másodfokú bíróság azt az álláspontot, hogy a felpereseket a személyiségi jogsértés következményeként vagyoni hátrány is érte, azonban ennek pontos összegét, a bizonyítás lefolytatása mellett sem lehetett kiszámítani. Kifejezetten az alperesi magatartás eredményeként következett be az a vagyoni hátrány a felpereseknél, hogy a képmásuk szélesebb körben való megjelenése miatt hasonló jellegű munkákban nem vehettek részt. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok - elsősorban a felperesek személyes előadása, tanú vallomások, szakértői vélemény - alapján végzett mérlegeléssel, helyesen állapította meg a Ptk. 339. § (1) bekezdése és 359. § (1) bekezdése alapján az általános kártérítés összegét.

A nem vagyoni kártérítés alkalmazásával azt a lelki sérelmet kellett kompenzálni, ami a felpereseknél amiatt következett be, hogy képmásuk felhasználásához és közléséhez kapcsolódó önrendelkezési jogukat nem a saját akaratuknak megfelelően tudták gyakorolni, és munkájuk elvégzését követően alkudozniuk kellett a megfelelő ellenszolgáltatás nyújtása érdekében.

A másodfokú bíróság a felperesek javára az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítést túlzott mértékűnek ítélte. A jogsértés idejére irányadó bírói gyakorlat a képmással való visszaélés esetére megállapított nem vagyoni kártérítési összegek nem igazolták vissza a felperesi igényeket. Ugyanakkor értékelni kellett, hogy a felperesek professzionális módon adnak hozzájárulást képmásaik felhasználásához és éppen ezt a jogosultságukat csorbította az alperesi magatartás, melynek eredményeként kellett szembesülniük a nyilvánosság előtt a jogsértés eredményével. Annak ellenére, hogy a felhasználás befolyásolásában jártasságot szereztek, a jelen esetben a megfelelő döntési lehetőséggel nem tudtak élni, a kiszolgáltatottság érzésével kellett szembesülniük. Mindezt mérlegelve a másodfokú bíróság, a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja, 339. § (1) bekezdése, 355. § (1) és (4) bekezdései alapján, az I. és II. rendű felperesek esetében a nem vagyoni kártérítés összegét, személyenként 1.200.000 forintban, a III. rendű felperes esetében 1.500.000 forintban határozta meg, és ezen összegekre szállította a nem vagyoni kártérítések összegét.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján megfelelően kötelezte az alperest a kamatok megfizetésére is.

Az elsőfokú bíróság ítélete megváltoztatásának eredményeként a másodfokú bíróság a pernyertesség - pervesztesség arányát 1/3-2/3 arányban állapította meg, a felperesekre kedvezőbben.

A felek kötelesek a le nem rótt kereseti illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelesek viselni.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-nak utalószabálya és Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott az első- és másodfokú perköltség viseléséről.

A másodfokú perköltség a felperesi jogi képviselőt, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja, (5) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján megillető ügyvédi munkadíjból áll. A perköltség megállapításánál figyelembe vett a másodfokú bíróság, hogy az alperes korábbi fellebbezésekor (40.P.25.412/2006/43. számú irat) leróta a fellebbezési illetéket és az ebből a felperesekre eső részt levonta a részükre járó perköltség összegéből.

Budapest, 2016. január 26.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kisbán Tamás s.k.
előadó bíró

Dr. Hercsik Zita s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő